

FRÁSÖGN

af fjarfundu stjórnarnefndar Evrópuráðsþingsins 28. maí 2021.

Fundur stjórnarnefndar fór fram með fjarfundarbúnaði. Af hálfu Íslandsdeildar Evrópuráðsþingsins tóku þátt í fundinum Ólafur Þór Gunnarsson, formaður, og Bylgja Árnadóttir, alþjóðaritari. Á dagskrá voru m.a. fjármál og forgangsröðun innan Evrópuráðsins næstu árin, þátttaka ungmenna við lausn átaka, átök milli Ísraela og Palestínnumanna og þvinguð lending farþegaflugvélar í Hvíta-Rússlandi.

Levente Magyar, aðstoðarutanríkisráðherra Ungverjaland, kynnti áherslur ungverskra stjórnvalda meðan á formennsku landsins í Evrópuráðinu stæði. Hann ítrekaði mikilvægi Evrópuráðsins við að stuðla að samtali milli austurs og vesturs í Evrópu og sagði ungversk stjórnvöld styðja áherslur stofnunarinnar á mannréttindi og réttarríkið. Ungverjaland hefði gengið í Evrópuráðið árið 1990 í kjölfar lýðræðisumbóta í landinu og aðildin hefði hjálpað stjórnvöldum að festa lýðræði í sessi í landinu. Í formennskutíð sinni munu ungversk stjórnvöld leggja áherslu á réttindi minnihlutahópa í Evrópu, samtal milli trúfélaga, réttindi ungmenna, tækniþróun og umhverfisvernd. Aðspurður um afstöðu ungverskra stjórnvalda gagnvart Istanbúl-samningnum um forvarnir og baráttu gegn kynbundnu ofbeldi og heimilisofbeldi sagði Magyar að því miður hefði ákveðin stjórnmalápróun haft áhrif á túlkun aðildarríkja á innihaldi samningsins. Ungversk stjórnvöld sæju sér því ekki fært að fullgilda samninginn þrátt fyrir að hafa undirritað hann.

Stjórnarnefnd hélt sérstaka umræðu um nauðsyn þess að koma á markvissum friðarviðræðum milli átakaaðila í Mið-Austurlöndum. Í umræðum tóku til máls fulltrúar frá þjóðþingi Ísrael og frá löggjafarþingi palestínsku heimastjórnarinnar, sem hefur verið óvirkt frá árinu 2007. Yoaz Hendel, þingmaður frá Ísrael, sagði hernaðaraðgerðir Ísraela í maí hafa verið nauðsynlegar til að vernda saklausa borgara, ekki aðeins í Ísrael heldur einnig á Gaza-svæðinu, þar sem Hamas noti almenna borgara sem mannlega skildi. Hernaði væri aðeins beitt í lengstu lög og væru viðbragð við árásum Hamas á almenna borgara í Ísrael frá Gaza. Hendel benti á að Ísraelar hefðu horfið frá Gaza-svæðinu í einhliða aðgerð árið 2005 en Hamas hefði tekið stjórnina og öryggi Ísrael verið stefnt í hættu. Hann sagði Ísraela ekki líta á almenning á Gaza sem óvini heldur ættu þau sameiginlegan óvin í Hamas. Bernard Sabella, þingmaður frá Palestínu, benti á að rót vandans væri hernám Ísraela á palestínsku landi. Hernámið kæmi í veg fyrir að hægt væri að finna pólitíska lausn á deilunni og gerði það að verkum að átök héldu áfram. Ísraelsk stjórnvöld hefðu lengi stutt landnemabyggðir á Vesturbakkanum og nú væri svo komið að jafnvel ísraelskir ríkisborgarar af palestínskum uppruna væru gerðir brottrækir af heimilum sínum í Austur-Jerúsalem þrátt fyrir að geta sýnt fram á afsal fyrir landi sínu. Ísraelskir dómstólar hefðu brugðist Palestínuaröbum og fólk væri svartstýnt á að pólitísk lausn næðist. Sabella sagði Evrópulönd bera ábyrgð á ástandinu þar sem þau hefðu með aðgerðarleysi sínu brugðist Palestínnumönnum.

Stjórnarnefnd samþykkti umsögn um fjármálaáætlun Evrópuráðsins og forgangsröðun verkefna fyrir árin 2022–2025. Í umsögninni fagnaði þingið áætluninni og áformum um umbætur til að auka áhrif Evrópuráðsins. Þingið hvatti aðildarríki Evrópuráðsins til að auka framlög sín til stofnunarinnar. Þingið fagnaði því að tekist hefði að halda starfsemi Evrópuráðsins gangandi með fjarfundum en ítrekaði að framvegis ættu slíkir fundir að vera til viðbótar við hefðbundna fundi þar sem fólk hittist í eigin persónu og ætti gagnlegar og árangursríkar samræður. Í ályktun þingsins um útgjöld þingsins árin 2022–2023 var hvatt til þess að framlög Evrópuráðsins til þingsins yrðu aukin til að styðja við samráð milli þingmanna í Evrópu.

Í ályktun um aukna þátttöku ungmenna í átakalausnum og forvörnum gegn átökum voru aðildarríki Evrópuráðsins hvött til að framfylgja ályktun öryggisráðs Sameinuðu þjóðanna nr. 2250, um ungmenni, frið og öryggi. Þingið ítrekaði mikilvægi þess að gera ungmennum kleift að

taka aukinn þátt í pólitískri ákvarðanatöku um málefni á borð við COVID-19, loftslagsmál og mannréttindi.

Stjórnarnefnd samþykkti einnig ályktun um hlutverk þjóðþinga við framfylgd hnattræns samkomulags Sameinuðu þjóðanna um flóttamenn og fólk á faraldsfæti. Þá samþykkti stjórnarnefnd ályktun um mannúðaraðstoð fyrir flóttamenn og fólk á faraldsfæti í löndum Norður-Afríku og Mið-Austurlanda. Einnig var haldin sérstök umræða um þvingaða lendingu farþegaflugvélar í Hvíta-Rússlandi 23. maí og handtöku blaðamannsins Roman Protasevich.

Evrópuráðsþingið kemur saman til þingfundar 21.–24. júní nk. í Strassborg. Næsti fundur stjórnarnefndar verður 26. nóvember 2021 í Róm. Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu <https://pace.coe.int/en>.